

4. Maslikova I. Mizhnarodne spivrobotnytstvo u sferi kultury v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny: kulturolohichni aspekt. *Ukrainski kulturolohichni studii*. 2023. 1(12) S. 4-9. [in Ukrainian].

5. Riabinets Kh. Muzykoterapiia v konteksti sotsialnoi readaptatsii ta stresostiikosti u voiennyi period. *Mystetstvo u kryzovi periody: navchannia i terapiia: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Lviv : LNU im. I. Franka*, 86 s. [in Ukrainian].

6. Yak sfera kultury pidtrymuie Ukrainu vid pochatku viiny. *New Voice*, 2 hrudnia 2022. URL: <https://life.nv.ua/ukr/lifestyle/kulturniyfront-yak-sfera-kulturi-pidtrimuye-ukrajinu-pid-chas-viyni-50279187.html> (data zvernennia 03.11.2025). [in Ukrainian].

Авторське право ©2025 автори, всі права захищено. Автори погоджуються, що ця стаття залишається у відкритому доступі на умовах Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Отримано редакцією 11.11.2025 р.
Прийнято редакцією 11.12.2025 р.
Опубліковано 30.12.2025 р.

УДК 373.2.04-056.264].091.33-027.22:796
DOI: 10.31376/2410-0897-2025-3-59-214-220

ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МОВЛЕННЄВІЙ КОРЕКЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Костик Любов Богданівна

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
e-mail: l.kostyk@chnu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-9699-8607

Піканова Наталія Володимирівна

кандидат педагогічних наук, асистент кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
e-mail: n.pikanova@chnu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0003-1196-5820

Коропатова Оксана Миколаївна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
e-mail: o.koropatova@chnu.edu.ua

У статті розкрито сутність і значення логопедичних ігор у корекційній діяльності. Встановлено, що ігрові методи сприяють корекції мовленнєвих порушень, активізують когнітивні процеси, покращують фонематичний слух та розвивають мовленнєву моторику. Обґрунтовано методика впровадження логопедичних ігор у практичну діяльність. Важливими умовами ефективності ігор є поетапність, поступове ускладнення завдань, індивідуальний підхід та варіативність ігрового матеріалу відповідно до мовленнєвих потреб дитини. Практичні результати засвідчують позитивний вплив ігрових технологій на розвиток мовлення, покращення артикуляції, корекцію мовленнєвого дихання та підвищення комунікативної активності дітей.

Ключові слова: логопедичні ігри, мовленнєва активність, ігрові методи, когнітивні процеси, мовленнєва компетентність, дидактичні ігри.

Постановка проблеми. Розвиток мовлення є одним із ключових аспектів загального розвитку дитини дошкільного віку, оскільки мовленнєва компетентність є основою успішної соціалізації, формування комунікативних навичок та підготовки до шкільного навчання. Оволодіння мовою дає змогу дитині не лише висловлювати власні думки, а й взаємодіяти з навколишнім світом, будувати міжособистісні відносини та засвоювати нову інформацію. Проте значний відсоток дітей у ранньому віці стикається з різними мовленнєвими порушеннями, що можуть ускладнити їхню адаптацію в соціальному середовищі, знизити рівень навчальної мотивації та спричинити вторинні проблеми емоційного й когнітивного характеру.

У зв'язку з цим логопедична корекція набуває особливого значення, оскільки своєчасне виявлення та виправлення мовленнєвих порушень є запорукою повноцінного розвитку дитини. Зокрема використання ігрових технологій у логопедичній роботі є одним із найефективніших підходів, адже гра виступає природним і доступним для дитини способом пізнання світу. Логопедичні ігри сприяють розвитку фонематичного слуху, артикуляційної моторики, збагаченню словникового запасу та покращенню граматичної структури мовлення. Крім того, вони стимулюють мотивацію до навчання, підвищують рівень активності дітей і створюють сприятливу емоційну атмосферу, що позитивно впливає на ефективність корекційної роботи.

Актуальність застосування логопедичних ігор як засобу корекції звуковимови в дітей пояснюється їхньою здатністю сприяти швидшому та ефективнішому виявленню порушень психічних процесів, розвитку звуконаслідування та моторики.

Окремо варто зазначити, що застосування ігрових методів у логопедичній діяльності дозволяє враховувати індивідуальні особливості кожної дитини, адаптуючи вправи відповідно до рівня мовленнєвого розвитку, потреб та можливостей дошкільника. Гра не лише полегшує засвоєння мовного матеріалу, а й формує впевненість у власних можливостях, знижує рівень тривожності та допомагає долати психологічний бар'єр у спілкуванні. Саме тому дослідження ролі ігор у логопедичній роботі з дошкільниками є важливим і актуальним як у теоретичному, так і в практичному аспекті. Вивчення цього питання сприятиме подальшому вдосконаленню методів корекційного навчання та забезпеченню гармонійного розвитку дітей із мовленнєвими порушеннями.

У роботі логопеда гра – це не просто спосіб зацікавити дитину, а потужний метод корекції мовлення. Досвід застосування ігрових методів доводить, що саме через гру дитина легше засвоює мовленнєві норми, активно долучається до процесу й не відчуває страху перед помилками. Завдяки ігровим прийомам можна розвивати фонематичний слух, формувати правильну артикуляцію, удосконалювати граматичну будову мовлення, а також збагачувати словниковий запас.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання використання ігрових методів у логопедичній практиці розглядалося в працях таких дослідників, як: І. Брушневська, Ю. Рібцун, М. Кондратенко, Х. Барна, Л. Кашуба, О. Лабенко, Н. Фурман, О. Шостак, Н. Федорова, О. Борисова, З. Ленів, Н. Манько, І. Марченко та ін. У їхніх дослідженнях розкрито основи логопедичної роботи, класифікацію мовленнєвих порушень та роль ігрової діяльності в корекційному процесі. Проте питання ефективності різних типів логопедичних ігор, їхнього впливу на розвиток мовлення дітей дошкільного віку потребує подальшого дослідження та систематизації.

Метою статті є розкрити значення логопедичних ігор у корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку та обґрунтувати ефективність їх використання в практиці логопедичної роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження. У логопедичній практиці гра є не просто розвагою, а потужним інструментом корекції мовлення. Вона дозволяє дитині природно та невимушено засвоювати складні мовленнєві конструкції, розвивати артикуляцію та фонематичний слух. Упровадження ігор у корекційну діяльність потребує тонкого підходу та розуміння індивідуальних потреб кожної дитини.

Передусім важливо створити атмосферу довіри та комфорту. Дитина має відчувати себе вільно, щоб без страху помилитися брати участь у грі. Використання яскравих іграшок, цікавих персонажів та елементів сюрпризу сприяє залученню уваги та підвищенню мотивації до занять.

Діти, які стикаються з мовленнєвими порушеннями, у процесі ігрової діяльності поступово навчаються взаємодіяти одне з одним. Це сприяє не лише розвитку їхньої ініціативності, але й формуванню важливих позитивних рис характеру, таких як дружелюбність, толерантність і здатність до співпраці. У кожній грі присутній набір чітко визначених правил, які забезпечують структурованість ігрового процесу. Ці правила допомагають дітям поступово усвідомлювати межі дозволеної поведінки, розуміти, що є прийнятним у колективі, а що потребує корекції. Особливо цінним є використання ігор у роботі з дітьми-логопатами, яке потребує ретельного планування та передбачає повторення певних ігрових сценаріїв із поступовим ускладненням мовного матеріалу. До цього додається введення нових правил, що розширюють рамки гри і сприяють її природному розвитку. Ключовим фактором у виборі гри є врахування мовленнєвих можливостей дитини та її готовності активно брати участь у процесі [1].

Систематизація ігрового матеріалу, який створюється на основі принципів послідовного навчання правильного мовлення, відіграє важливу роль у подоланні мовленнєвих порушень у встановлений період. Завдяки цьому підходу формуються оптимальні умови для стимулювання мовленнєвого розвитку дитини. Це допомагає їй поступово опанувати необхідні мовленнєві навички, а також здобути впевненість у їхньому використанні під час спілкування з іншими людьми.

Ігри посідають особливе місце в логопедичній практиці завдяки їх здатності встановлювати довірливі взаємини між педагогом і дошкільником. Вони пробуджують у дітей зацікавленість до мовленнєвої діяльності та мотивують їх до засвоєння нових знань і навичок. У процесі гри відбувається активна корекція мовлення, яка спрямована на виправлення попередніх мовленнєвих помилок. Паралельно дитина поступово засвоює правильні мовленнєві конструкції, розвиваючи впевненість у їхньому використанні. Особливо важливим є те, що набуті в рамках логопедичних занять навички поступово закріплюються і виявляються під час повсякденного життя. Це не лише допомагає дитині інтегрувати виправлене мовлення у свою комунікативну діяльність, але й сприяє її успішній соціалізації та зміцненню впевненості в собі.

Найефективніше використовувати ігри, які поєднують рухову активність із мовленнєвими завданнями. Дихальні вправи в ігровій формі допомагають поставити мовленнєве дихання, артикуляційні ігри сприяють виробленню точних рухів органів мовлення, а пальчикові вправи стимулюють роботу мозку, що позитивно впливає на мовленнєвий розвиток. Дидактичні ігри активізують мислення, закріплюють мовні зразки, тренують уміння будувати зв'язні висловлювання.

Під час організації мовних ігор та вправ важливо дотримуватися певних правил, які забезпечують їхню ефективність. Передусім, тривалість гри не повинна перевищувати 5–10 хвилин, щоб діти не втрачали інтересу та не перевтомлювалися. Важливо, щоб темп гри залишався неспішним, надаючи можливість кожній дитині усвідомити завдання, виправити помилки та впевнено виконувати мовленнєві вправи. Саме гра має бути захопливою та динамічною, містити елементи змагання й захоочення, а також супроводжуватися яскравим оформленням, що стимулює активну участь [11].

У процесі гри необхідно залучати всіх дітей до мовленнєвої активності, водночас використовуючи й рухові елементи, які допомагають підтримувати зацікавленість та сприяють загальному розвитку. Важливим аспектом є формування в дітей навичок самоконтролю та корекції власного мовлення, а також уважності до мовлення інших. Роль логопеда в грі має бути активною, але ступінь його втручання визначається рівнем мовленнєвого розвитку дітей, завданням гри та її умовами. Під час ігрового процесу він коригує мовлення дітей, допомагає їм у складних моментах, а в кінці обов'язково підбиває підсумки, заховаючи всіх учасників та відзначаючи найуспішніших.

Ігри з м'ячем, наприклад, поєднують мовленнєву діяльність із руховою активністю, що сприяє розвитку координації та дрібної моторики. Кидання м'яча під час вимови певних звуків або слів допомагає закріпити правильну артикуляцію та робить процес навчання динамічним і цікавим [10].

Використання дидактичних ігор дає змогу не лише коригувати мовленнєві вади, а й розвивати когнітивні процеси: увагу, пам'ять, мислення. Ігри на складання речень, добір синонімів чи антонімів, класифікацію предметів сприяють збагаченню словникового запасу та формуванню граматично правильного мовлення.

Залучення дітей до ігор-драматизацій, де вони можуть приміряти на себе різні ролі, сприяє розвитку комунікативних навичок та емоційної виразності мовлення. Такі ігри допомагають подолати сором'язливість, розвивають уяву та здатність до імпровізації.

Під час кожного заняття в логопедичній групі важливо забезпечити гармонійне поєднання задоволення біологічних, психофізіологічних та соціальних потреб дітей [3; 4; 5]. Логопедична робота має не лише розвивати мовленнєві навички, а й формувати загальну поведінку, створюючи умови для повноцінного спілкування. Корекційно-розвивальний процес спрямований на поступове досягнення високого рівня мовленнєвої компетентності.

Учитель-логопед постійно контролює мовленнєве оформлення висловлювань, стежить за правильною вимовою поставлених звуків, формуванням граматичних конструкцій та загальною активністю дитини під час спілкування. Важливою складовою роботи є словникова діяльність, спрямована на збагачення, уточнення та активізацію лексики дітей.

Отже, методика впровадження ігор у корекційну логопедичну діяльність базується на індивідуальному підході, створенні сприятливої атмосфери та використанні різноманітних ігрових прийомів, що відповідають віковим та психофізичним особливостям дітей. Гра стає містком між дитиною та світом мовлення, роблячи процес навчання захопливим та ефективним.

Важливим є те, що гра дає можливість непомітно для дитини коригувати її мовлення. У невимушеній атмосфері вона швидше виправляє помилки, повторює нові слова та вправляється у правильній вимові. Найкращий результат досягається тоді, коли гра приносить задоволення, а логопед підтримує, захочує та мотивує.

Одним з найефективніших способів корекції мовлення є використання ігрових методів, які допомагають дитині легше опанувати правильну вимову, засвоїти мовні конструкції та розвинути комунікативні навички.

Наприклад, у роботі над звуком [с] корисною є гра «Змійка шипить». Дитина уявляє себе змієюю, яка шипить, і плавно тягне звук [с], контролюючи положення язика та силу видиху. Щоб зробити вправу цікавішою, можна використовувати іграшкову зміюку або малюнок із її зображенням.

Для розвитку мовленнєвого дихання добре працює гра «Задуй кульбабку». Дитині пропонується уявити, що перед нею пухнаста кульбабка, і потрібно лагідним, тривалим видихом здути її насіння. Ця вправа вчить регулювати дихання, що важливо для правильної вимови довгих слів і речень [8].

Розширити словниковий запас допомагає гра «Чарівний мішечок». У мішечку сховані предмети або їхні зображення, дитина навпамацки витягує один із них і описує, що це таке, як воно виглядає, для чого використовується. Це розвиває мовленнєву активність і формує правильні мовні конструкції.

Артикуляційна гімнастика може стати захопливою завдяки грі «Веселі язички». Дітям пропонується виконувати вправи на рухливість язика у вигляді гри: «Язик-ліхтарик» (тягнути язик вгору до носа), «Годинник» (рухати язиком з одного кута рота в інший), «Смачне варення» (облизати губи по колу).

В ігровій формі легше навчити дітей контролювати власне мовлення. Наприклад, у грі «Лісові звірята» кожен учасник має сказати слово, яке починається на певний звук, але не можна повторювати вже

назване. Це тренує уважність, активізує фонематичний слух і закріплює правильну вимову.

Театралізовані ігри також чудово працюють у логопедичній практиці. Наприклад, «Жива казка» дає змогу дітям не лише вимовляти окремі звуки, а й тренувати плавність мовлення, правильний наголос і інтонацію. Вони перевтілюються в героїв, відтворюють діалоги, намагаються чітко і виразно говорити [2].

Артикуляційна гімнастика може викликати труднощі в дітей, проте введення ігрових елементів у процес виконання вправ сприяє зниженню негативного ставлення до необхідності їх багаторазового повторення. Усі логопедичні ігри можуть бути ефективними, якщо застосовувати їх з урахуванням індивідуальних особливостей кожної дитини, що є ключовою умовою досягнення позитивних результатів.

Формування мовлення в дітей залежить не лише від слухового сприйняття, а й від зорових і тактильних відчуттів. Для кращого розуміння та розвитку мовлення важливо, щоб діти не лише чули пояснення, а й мали можливість спостерігати та взаємодіяти з предметами. Використання наочних матеріалів, зокрема картинок, значно полегшує сприйняття мовлення, роблячи його доступнішим [6; 7].

Опанування звукової сторони мовлення неможливе без належного рівня розвитку мовленнєвого слуху, слухової уваги та пам'яті. Якщо дитина не здатна правильно сприймати звуки, не розрізняє схожі за звучанням фонем, це призводить до порушень вимови, що в подальшому може впливати і на писемне мовлення.

Таким чином, ігрові методи дозволяють перетворити логопедичну роботу на захопливий процес, у якому дитина не просто виконує вправи, а грає, експериментує, з інтересом засвоює правильне мовлення.

Ефективність ігрових технологій у мовленнєвій корекції найкраще помітна в динаміці розвитку дитини. Коли дитина не просто механічно повторює звуки чи слова, а занурюється в гру, вона легше долає мовленнєві труднощі. Завдяки ігровим прийомам процес корекції стає невимушеним, а повторення мовного матеріалу – природним.

Якщо дитині складно вимовити певний звук, його автоматизація через стандартні вправи може викликати втому чи навіть спротив. Натомість гра «Веселі звуки», у якій дитина озвучує персонажів чи імітує голоси тварин, перетворює цей процес на захопливе завдання. Це дозволяє не лише закріпити правильну вимову, а й підвищити мотивацію.

Ігровий формат сприяє розвитку фонематичного слуху. Наприклад, у грі «Злови звук» дитина має плеснути в долоні, коли почує заданий звук у слові. Це допомагає краще розрізнити схожі звуки, що є важливим для правильної вимови та розуміння мовлення [9].

Досвід показує, що завдяки грі, діти швидше починають використовувати нові слова та граматичні конструкції. Якщо запропонувати їм сюжетну гру, де потрібно скласти речення відповідно до ситуації, мовленнєва активність значно підвищується. У таких умовах дитина не боїться помилитися, адже гра дає їй можливість експериментувати з мовою.

Розвиток мовленнєвого дихання – важливий компонент корекційної роботи, адже правильний розподіл повітряного струменя безпосередньо впливає на чіткість і виразність мовлення. Діти з порушеннями мовлення часто мають слабкий видих, нерівномірний темп дихання або надмірну напругу під час мовлення. Це може призводити до змазаної артикуляції, недостатньої звучності голосу та швидкої втоми під час розмови.

Стандартні дихальні вправи дітям дошкільного віку даються складно. Вони швидко втрачають інтерес, виконують їх механічно або неправильно, що знижує ефективність роботи. Саме тому логопеди активно впроваджують ігрові методи. Завдання, які імітують природні процеси, дозволяють сформувати правильний дихальний ритм без примусу та напруги [11]. Наприклад, ігри «Задуї кульбабку», «Перегони вітрячків» чи «Врятуй човник» розвивають контрольований повільний видих, тренують силу і тривалість повітряного струменя.

Дихальні ігри можна адаптувати під конкретні труднощі дитини. Для подовження видиху використовують вправи з легкими предметами: шматочками вати, пір'їнками чи мильними бульбашками. Для зміцнення діафрагми – вправи, що поєднують дихання та голосові вправи, наприклад, «Говорачі свічки», де дитина на одному видиху вимовляє ряд складів із вибуховими приголосними.

Поєднання дихальних ігор з артикуляційною гімнастикою дає ще кращий результат. Наприклад, вправи на видих із одночасним розслабленням губ і язика допомагають уникнути затисків, які заважають вимові звуків [с], [ш], [ж]. Такі техніки створюють природні умови для формування правильного мовленнєвого дихання, роблячи процес навчання цікавим та ефективним.

Отже, ігрові технології – це не просто додатковий інструмент, а основний засіб логопедичної роботи, що сприяє гармонійному розвитку мовлення дошкільників. Ігровий підхід допомагає подолати мовленнєві бар'єри, знижує рівень тривожності, формує впевненість у власних мовленнєвих можливостях. Саме тому його варто використовувати не лише на початкових етапах корекції, а й для закріплення отриманих результатів.

Висновки і перспективних подальших розвідок. Практичний досвід доводить, що ігрові методи значно підвищують мотивацію дітей. Вправи на дихання, артикуляцію та розвиток словника краще засвоюються у формі сюжетно-рольових ігор чи змагань. Завдяки цьому дитина не просто виконує завдання,

а діє усвідомлено, з інтересом. Логопедичні ігри також полегшують подолання мовленнєвих бар'єрів, особливо в дітей з комунікативними труднощами.

Грамотне впровадження ігрових технологій дає змогу коригувати звуковимову, розвивати фонематичний слух і зміцнювати артикуляційний апарат. Успішність логопедичної роботи залежить від поетапного введення ігор, їх відповідності мовленнєвим порушенням дитини та рівню сформованості її навичок.

Аналіз ефективності застосування ігор у логопедичній практиці підтверджує їх результативність. В ігровій діяльності дитина залучає не лише мовлення, а й рух, увагу, слухову та зорову пам'ять. Це забезпечує комплексний вплив на всі компоненти мовлення. Використання ігор як методу корекції має системний характер: вони впливають на темп, ритм, плавність мовлення, допомагають формувати правильне мовленнєве дихання і розвивати мовленнєву ініціативу, покращують граматичну будову мовлення.

Здобуті результати можуть бути використані для вдосконалення методик логопедичної роботи, розробки нових програм мовленнєвої корекції та оптимізації підходів до навчання дітей із мовленнєвими порушеннями. Дослідження підтвердило, що поєднання класичних логопедичних методів із сучасними ігровими технологіями підвищує ефективність корекційного процесу та сприяє гармонійному мовленнєвому розвитку дитини.

Список використаної літератури

1. Барна Х. В., Кашуба Л. В., Лабенко О. В. Ігротерапія в корекції мовленнєвих порушень : навч.-метод. посіб. Харків : ФОП Озеров Г. В., 2021. 180 с.
2. Бегас Л. Д. Логопедичні практикуми : навч.-метод. посіб. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2016. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/6054/1/logopedic_hna_prakt_BegasLD.pdf.
3. Брушневська І. Закономірності використання ігрових прийомів у корекційно-розвивальному процесі з дітьми із порушеннями мовленнєвої діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 52, Т. 1. С. 186–192.
4. Брушневська І. М. Формування комунікативного компонента мовленнєвої діяльності дітей п'ятого року життя із загальним недорозвитком мовлення : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03. Київ, 2018. 258 с.
5. Брушневська І. М., Кондратенко М. А. Розвивальні ігри в логопедичній роботі з дітьми старшого дошкільного віку. *Сучасні теоретичні й прикладні контексти спеціальної та інклюзивної освіти* : зб. тез доповідей III Всеукраїнської наук.-практ. конф. Луцьк, 2023. С. 36–38.
6. Рібцун Ю. В. Гра як засіб мовленнєвого розвитку молодших дошкільників із ЗНМ. *Теорія і практика сучасної логопедії* : зб. наук. пр. Київ, 2014. Вип. 1. С. 150–165.
7. Рібцун Ю. В. Організація та проведення у логопедичній групі ігор з правилами. *Сучасні проблеми логопедії та реабілітації* : матер. I Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Суми, 7–8 лютого 2012 р.). Суми : Вид-во СудПУ імені А. С. Макаренка, 2012. С. 47–53.
8. Степанова О. Формування зв'язного мовлення в дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення у спеціальних закладах освіти. *Нова педагогічна думка*. 2021. Т. 105, № 1. URL: <http://npd.roippo.org.ua/index.php/NPD/article/view/304>.
9. Фурман Н. В. Використання ігрових прийомів у подоланні тяжких порушень мовлення у дітей дошкільного віку : метод. посіб. Кам'янець-Подільський, 2017. 94 с.
10. Чепка О. Ігрові технології у корекційно-розвивальній роботі з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2023. № 2(10). С. 57–66.
11. Шостак О. О., Федорова Н. В., Косарева Г. М., Борисова О. О. Значення ігрової діяльності для корекції звуковимови в дітей із дислалією. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. Вип. 15. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/742/636>.

USE OF GAME TECHNOLOGIES IN THE SPEECH CORRECTION OF PRESCHOOL CHILDREN

Kostyk Lyubov

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Department of Pedagogy
and Psychology of Preschool and Special Education
Chernivtsi National University named after Yury Fedkovich

Pikanova Nataliia

Candidate of Pedagogical Sciences, Department of Pedagogy and Psychology of Preschool and Special Education
Chernivtsi National University named after Yury Fedkovich

Koropatova Oksana

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Pedagogy
and Psychology of Preschool and Special Education
Chernivtsi National University named after Yury Fedkovich

Introduction. *The development of speech is one of the key aspects of the general development of a preschool child, since speech competence is the basis of successful socialization, the formation of communication skills and preparation for schooling, however, a significant percentage of children at an early age face various speech*

disorders that can complicate their adaptation in the social environment, reduce the level of educational motivation and cause secondary emotional and cognitive problems.

Purpose. In this regard, speech therapy correction takes on special importance, since timely detection and correction of speech disorders is the key to the full development of a child. In particular, the use of game technologies in speech therapy work is one of the most effective approaches, because the game acts as a natural and accessible way for the child to learn about the world. Speech therapy games contribute to the development of phonemic hearing, articulatory motor skills, vocabulary enrichment and improvement of the grammatical structure of speech. In addition, they stimulate motivation to study, increase the level of activity of children and create a favorable emotional atmosphere, which positively affects the effectiveness of correctional work.

Methods. The use of game methods in speech therapy allows you to take into account the individual characteristics of each child, adapting exercises according to the level of speech development, needs and capabilities of the preschooler. The game not only facilitates the learning of language material, but also builds confidence in one's own abilities, reduces the level of anxiety and helps to overcome the psychological barrier in communication. That is why the study of the role of games in speech therapy work with preschoolers is important and relevant in both the theoretical and practical aspects.

Results. In the process of research, the essence and significance of logopedic games in correctional activities were determined. It has been established that game methods contribute to the correction of speech disorders, activate cognitive processes, improve phonemic hearing and develop speech motility. The conducted analysis of the classification of speech therapy games made it possible to systematize them according to the purpose, structure and methods of implementation. The method of introducing logopedic games into practical activities is substantiated. Important conditions for the effectiveness of games are phasing, gradual complication of tasks, individual approach and variability of game material in accordance with the speech needs of the child. Speech therapy games are an effective method of correcting speech disorders in preschool children.

Originality. The scientific novelty of the study consists in determining the mechanisms of the influence of games on children's speech activity, justifying the feasibility of integrating different types of games to increase the effectiveness of correctional work, and developing practical recommendations for their implementation.

Conclusions. So, the study confirmed that the combination of classical speech therapy methods with modern game technologies increases the effectiveness of the correction process and contributes to the harmonious speech development of the child. Game technologies have proven their effectiveness in the formation of correct pronunciation, the development of speech breathing and the improvement of the grammatical structure of speech. The obtained results can be used to improve speech therapy methods, develop new speech correction programs, and optimize approaches to teaching children with speech disorders.

Keywords: speech therapy games, speech activity, game methods, cognitive processes, speech competence, didactic games.

References

1. Barna Kh. V., et al. (2021). Ihterapiia v korektsii movlennievkykh porushen: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia vchyteliv pochatkovykh klasiv, vykhovateliv, defektolohiv, lohopediv ta studentiv pedahohichnykh fakultetiv [Play therapy in the correction of speech disorders: a teaching and methodical guide for primary school teachers, educators, defectologists, speech therapists and students of pedagogical faculties]. Kharkiv: FOP Ozerov H. V., [in Ukrainian].
2. Behas L.D.(2016). Lohopedychni praktykumy. Navchalno-metodychnyi posibnyk.[Speech therapy workshops. Educational and methodological manual]. Umanskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Pavla Tychyny. [in Ukrainian].
3. Brushnevska I. (2022). Zakonomirnosti vykorystannia ihrovykh pryiomiv u korektsiino-rozvyvalnomu protsesi z ditmy iz porushenniamy movlennievoi diialnosti. Patterns of using game techniques in the corrective and developmental process with children with speech disorders.] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. - Current issues of humanitarian sciences.* Vyp. 52, t. 1. C. 186-192. [in Ukrainian].
4. Brushnevska I. M. (2018). Formuvannia komunikatyvnoho komponenta movlennievoi diialnosti ditei piatoho roku zhyttia iz zahalnym nedorozvytkom movlennia : [The formation of the communicative component of the speech activity of children of the fifth year of life with general underdevelopment of speech: dissertation.] *Extended abstract of Doctor's thesis.* Kyiv, [in Ukrainian].
5. Brushnevska I. M., Kondratenko M. A. (2023). Rozvyvalni ihry v lohopedychnii roboti z ditmy starshoho doshkilnoho viku. Suchasni teoretychni y prykladni konteksty spetsialnoi ta inkluzyvnoi osvity: [Developmental games in speech therapy work with children of older preschool age. Modern theoretical and applied contexts of special and inclusive education]: zbirnyk tez dopovidei III Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii. Lutsk, [in Ukrainian].
6. Ribtsun Yu. V. (2014). Hra yak zasib movlennievoho rozvytku molodshykh doshkilnykiv iz ZNM. [The game as a means of speech development of younger preschoolers with mental retardation]. Teoriia i praktyka suchasnoi lohopedii.- *Theory and practice of modern speech therapy: zb. nauk. pr.* Kyiv. Vyp. 1. [in Ukrainian].
7. Ribtsun Yu. V. (2012). Orhanizatsiia ta provedennia u lohopedychnii hrupi ihor z pravylamy. [Organization and conduct of games with rules in the speech therapy group]. Suchasni problemy lohopedii ta reabilitatsii. - *Modern problems of speech therapy and rehabilitation: mater. I Vseukr. nauk.-prakt. konf., 7-8 liutoho 2012 r., m. Sumy.* Sumy: Vyd-vo SuDPU imeni A. S. Makarenka, [in Ukrainian].
8. Stepanova O. (2021). Formuvannia zviaznoho movlennia v ditei starshoho doshkilnoho viku iz zahalnym

nedorozvynenniam movlennia u spetsialnykh zakladakh osvity. [Formation of coherent speech in older preschool children with general underdevelopment of speech in special educational institutions.] *Nova pedahohichna dumka. - A new pedagogical thought*. Т. 105. № 1. [in Ukrainian].

9. Furman N. V. 2017. Vykorystannia ihrovykh pryiomiv u podolanni tiazhkykh porushen movlennia u ditei doshkilnoho viku: metodychni posibnyk dlia vchyteliv-lohopediv. [The use of game techniques in overcoming severe speech disorders in preschool children: a methodical guide for speech therapist teachers]. Kamianets-Podilskyi, [in Ukrainian].

10. Chepka O. 2023. Ihrovi tekhnolohii u korektsiino-rozvyvalnii roboti z ditmy z tiazhkymy porushenniamy movlennia. [Game technologies in corrective and developmental work with children with severe speech disorders]. *Psykhologo-pedahohichni problemy suchasnoi shkoly. - Psychological and pedagogical problems of the modern school*. № 2(10). С. 57–66. [in Ukrainian].

11. Shostak O. O., et al. (2025). Znachennia ihrovoi diialnosti dlia korektsii zvukovymovy v ditei iz dyslaliieiu. [The value of play activities for the correction of phonetic speech in children with dyslalia]. - *Pedagogical Academy: scientific notes*. Вып. 15. [in Ukrainian].

Авторське право ©2025 автори, всі права захищено. Автори погоджуються, що ця стаття залишається у відкритому доступі на умовах Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Отримано редакцією 17.11.2025 р.
Прийнято редакцією 17.12.2025 р.
Опубліковано 30.12.2025 р.

УДК 373.3.091.3:811.161.2

DOI: 10.31376/2410-0897-2025-3-59-220-226

ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСОБІВ ФОРМУВАННЯ В МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ДО РІДНОГО СЛОВА

Собко Валентина Олексіївна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
e-mail: vsobko105@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-1259-5091

Бадуненко Валентина Сергіївна

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти Навчально-наукового інституту педагогіки і психології
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
e-mail: badunenkov2003.3@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-6976-5903

У статті теоретично обґрунтовано використання дидактичних ігор як ефективного засобу формування стійкого пізнавального інтересу молодших школярів до рідного слова в умовах реформування початкової освіти відповідно до Концепції «Нова українська школа». Визначено, що проблема підвищення мотивації учнів до вивчення української мови залишається актуальною, оскільки традиційні методи часто не відповідають віковим психолого-педагогічним особливостям дітей. Проаналізовано наукові підходи до сутності пізнавального інтересу та його взаємозв'язку з ігровою діяльністю, що є провідною в молодшому шкільному віці. На основі опрацювання науково-методичної літератури систематизовано методичні засади застосування дидактичних ігор на уроках української мови. Обґрунтовано, що гра створює необхідні умови для перетворення зовнішньої навчальної вимоги у внутрішній мотив. Представлено типологію ігрових завдань, спрямованих на активізацію комунікативної діяльності учнів у процесі дослідження лексичних і граматичних мовних одиниць. Визначено, що органічне включення дидактичних ігор у структуру уроку української мови сприяє кращому засвоєнню мовних знань, розвитку критичного мислення та формуванню в молодших школярів пізнавального інтересу до рідного слова. Результати дослідження підтверджують, що дидактична гра є науково обґрунтованим інструментом для забезпечення високої результативності навчання здобувачів початкової освіти української мови.

Ключові слова: дидактична гра, молодші школярі, Нова українська школа, пізнавальний інтерес, рідне слово, українська мова, формування інтересу.

Постановка проблеми. Сучасна освітня парадигма, запроваджена Концепцією «Нова українська школа», вимагає переорієнтації навчального процесу з передачі готових знань на розвиток ключових компетентностей та особистісних якостей учнів [16]. Однією з найважливіших передумов успішного навчання є формування стійкого пізнавального інтересу, особливо до рідного слова, що закладає основу для мовної та комунікативної компетентностей. Проте, попри усвідомлення цього факту, традиційні методи навчання української мови в початковій школі часто залишаються недостатньо динамічними та не завжди здатні утримати природну допитливість молодших школярів, що призводить до зниження їхньої мотивації.

Науково-методичний аналіз проблеми виявляє суперечність між зростаючими вимогами Державного стандарту початкової освіти [14] до розвитку мовленнєвих здібностей та фактичною складністю активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках української мови. Психолого-педагогічні дослідження вказують на те, що молодший шкільний вік є критичним для становлення пізнавальної сфери [2; 7; 11], але без